

“Avui la gent es mor com d’amagat”

Concepció Poch (Pedagoga de la vida i de la mort) – Vaig néixer a Barcelona fa 56 anys. Estic casada i tinc dues filles. Sóc llicenciada en Filosofia i Psicopedagogia. Dono cursos sobre la pedagogia de la mort i de la vida per a educadores i per a pares. Sóc cristiana. Acabo de publicar amb l’Olga Herrero el llibre *La muerte y el duelo en el contexto educativo*, de Paidós.

Concepció Poch em cita el filòsof Daniel Innerarity, quan diu *L’home és l’èsser que comença massa aviat i acaba massa d’hora. El temps és per nosaltres, un temini. Per això cap de les coses importants de la nostra vida pot esperar. Si tinguéssim present aquesta idea tan essencial, tot seria més fàcil, el que és urgent no eclipsaria el que és important, el present adquiriria un sentit complet i la consciència de reconèixe’ns vulnerables i fràgils ens donaria més humilitat i empatia. En realitat, educar per a la mort és educar per a la vida i pels seus valors*, diu aquesta pedagoga, que pensa que és necessari afrontar el tema de l’existència des de l’infantesa. *La vida i la mort són les dues cares de la mateixa moneda. Des de ben petits coneixem ambdues realitats: és millor afrontar-ho i explicar-ho de la millor manera possible.*

S’ha mort l’àvia.

- Ho sento molt.

Com ho explico al seu nét?

- Immediatament, utilitzant un to de veu càlid i interessant-se pels seus sentiments i els seus pensaments respecte al fet.

Cal dir, «la iaia se n’anat de viatge»?

- No. A vegades pensem erròniament que els nens no se n’adonen del que passa quan perdem algú, però se n’adonen perfectament. Si no parlem amb ells és com si els convertíssim en una mena d’espies d’alguna

Escolti, no li he dit que el nét fos un nen prodigi.

- És complicat, la mort no és un problema, més aviat és un mis-teri; si no ho tenim clar, és mi-llor dir la veritat: «Mira, el que jo penso és això». Però en qualsevol cas la mort és la cul-minació de la nostra vida.

Sèneca deia que aprendre a morir és deixar de ser esclau.

- Això és clar: educar per a la mort és educar per a la vida. Assumir amb seriositat que el nostre temps és limitat ens ajuda a viure amb més intensitat. Podem educar en els valors amb un tema tan «lleig» com és el de la mort.

Un exercici d’humilitat?

el sentit que donem a la vida és el sentit que podem donar a la nostra mort

cosa que difícilment poden atènyer.

I si el nét va més enllà i pregunta pel sentit de la mort?

- La mort no té sentit per ella mateixa. El metge austríac Viktor Frankl, presoner en els camps de concentració nazis, va escriure *L'home en recerca de sentit*, un llibre meravellós en el qual explica que el sentit que donem a la vida és el sentit que podem donar a la nostra mort.

- Sí, perquè aprendre que no som omnipotents és molt positiu: ens serveix per conèixer el sentit profund de l'amistat i de la compassió ben entesa. Saber que el temps és limitat significa donar-li valor al present i entendre que el meu passat té un valor en la mesura en què m'ajuda a avançar.

«La utilitat de la vida no consisteix en la duració, sinó en l'ús que li donem.»

- Això ho deia Montaigne; alguns han viscut molt de temps però han viscut poc. Ens passem la vida i eduquem els nos-tres fills parlant sempre del futur, en allò que farem i en allò que seran, però el sentit de la vida no es troba en aquest temps cronològic.

«No tinc temps» és una frase molt comuna que no significa res

A on es troba, doncs?

- En l'actitud i els valors que jo tinc en el temps present.

Costa molt viure el present, per què?

- És quelcom cultural; el valor que predomina en la nostre societat és la pressa, que ens fa encadenar accions que acaben deixant-nos buits. «No tinc temps» és una frase molt comuna que no significa res. Tens tot el teu temps i l'ús que li donis és el que dona sentit a la teva vida.

Les persones canvien el seus valors quan els anuncien la seva pròpia mort.

En definitiva, valorar la vida?

- Sí, per això educar per a la mort és educar per a la vida. Caldria integrar el sofriment, la pèrdua i la mort en l'educació d'una manera transversal, és a dir, parlar-ne quan hi hagi ocasió, a la classes de biologia, de literatura, de religió...

En la nostra societat, el tema de la mort queda en segon terme.

- Sí, a Occident, a part dels professionals de la salut, és difícil trobar persones de menys de 40 anys que hagin vist morir algú. Allunyem els infants de la mort. Coneixen molt bé la mort impersonal i violenta que els ofereixen la televisió, però desconeixen la mort natural i individual.

Vist de lluny, no sembla gaire positiu.

- Es nega l'essència de la vida. La societat actual potencia la idea que les persones som superpoderoses, quan seria necessari reconèixer la certesa indiscutible de la nostra contingència, de la nostra fragilitat. Avui la gent es mor com d'ama-gat.

Com hem arribat fins aquí?

- En la primera meitat del segle XX era lícit i quotidià viure la mort com un acon-teixement so-cial. Es moria a casa, envoltat de la família, els amics i els veïns. La bona mort consistia en conèixer l'arribada dels

Creuaré el pont quan el tingui al davant.

- Acceptar una limitació com la mort, saber que la vida segueix sense nosaltres, ens costa molt perquè venim d'una cultura molt omnipotent, però cal saber que davant d'una mort sobtada, els que es queden, es queden pitjor.

Molt sovint els nens se senten culpables.

- Sí, perquè a vegades han desitjat que aquella persona estimada, el germà, el pare o la mare, desaparegués del mapa. És molt important parlar-ne amb ells.

Acceptar la possibilitat de la pròpia mort és aprendre a mostrar més els sentiments i donar importància a les coses petites

I els nens han d'anar als funerals?

- Sí, de cop i volta les coses petites i trivials agafen importància i els sentiments s'obren. Sentim la necessitat de dir a la gent més propera que l'esti-mem. Acceptar la possibilitat de la pròpia mort és aprendre a mostrar més els sentiments i donar importància a les coses petites.

dar-rers moments per poder-se preparar adequadament. La mort sobtada era una mort ma-leïda.

És la nostra preferida.

- Sí. Avui desitgem morir ràpi-dament i sense dolor. Sembla que els drets dels moribunds siguin, ara, no saber que han de morir i, si ho saben, com-portar-se som si no ho sabes-sin. Ser discret és la consig-na... i això, per què?

- El millor seria preguntar-los què volen fer en comptes de decidir per ells. Tanmateix els funerals permeten experimen-tar el recolzament social. És imprescindible que formin part de tots els processos familiars, que els donem la informació suficient i que se'ls permeti expressar els seus dubtes; és a dir, que no se'ls exclogui amb l'excusa benintencionada de protegir-los.

Imma Sanchís. *La contra.*

La Vanguardia.

Dimecres, 24 de setembre del 2003

[Veure la següent pàgina](#)

[Menú principal](#)